

Bir Sınıfsal Katliam Aracı

*Buraya bakın, burada, bu kara mermerin altında
Bir teneffüs daha yaşasaydı
Tabiattan tahtaya kalkacak bir çocuk gömülüdür
Devlet dersinde öldürülmüştür*

*Her çocuğun kalbinde kendinden daha büyük bir çocuk vardır
Bütün sınıf sana çocuk bayramlarında
Zarfsız kuşlar gönderecek
ECE AYHAN*

Aydın Çelebi

Bir "büyük" televizyon kanalında ekonomi programı sunuyordu. Programlarının ağırlıklı bir bölümünü "piyasa dininin" en önemli totemlerinden borsaya ilişkin haber ve yorumlar kaplıyordu. Zaman zaman da yine tüketim ideolojisinin başat bir motifi olan otomobil sektörünü sevimli kılmaya yönelik programlar yapıyordu. Bu amaçla otomobil fuarlarına koşuyor, uluslar arası otomobil yarışlarından şehvetle bildiriyor, "muhteşem" otomobillerin ünlü sahipleriyle tatlı sohbetler yapıyordu. Bu kez konuğu bir kadın sanatçı, pardon, onun son model "jip"iydi. Sanatçı arabayı kullanırken, o soruyordu: "neden bir jip tercih ediyorsunuz?" Sanatçı sürekli gülererek konuşuyordu. "Hayvanları çocuklar kadar severim. Köpeğimiz için en rahat araç olduğunu düşünüyorum. Bir de eşim av tutkunudur. Bu nedenlerle jipi tercih ediyoruz", diyordu. Jip köpeklerinin rahatlığı için gerekliydi. Çünkü hayvanları çocuklar kadar seviyorlardı. Jip gerekliydi, çünkü hayvanları zevk uğruna, üstelik fazla yorulmadan, öldürmeyi kolaylaştıran özelliklere sahipti. TV programcısı bu yanıtı sevecen, beşuş bir çehreyle karşılıyor, yeni bir soruya geçiyordu.

Gerçi TV programcısı daha önceki ekonomi programlarında, asgari ücret görüşmeleriyle ilgili haberleri verirken artışın düşüklüğü karşısında, bir an da olsa, üzüntülü görü-

nebilmeyi de beceriyordu. Oysa Jipin fiyatının asgari ücretin 250-300 katı olduğunu biliyordu. Yani bir asgari ücretli beslenmeye, barınmaya, ulaşıma, sağlığa, eğitime vb. hiç harcama yapmadan ancak 20-30 yılda bu otomobili alabilirdi. Köpeğin refah seviyesine ulaşabilmek için yaşanmamış bir ömür gerekiyordu. Ya da ölmeden mezara girilmeliydi. Jibin fiyatı kamudan emekli bir mühendisin emekli ikramiyesinin 3-4 katıydı aynı zamanda. En az 25 yıllık emeğin "ikramiyesi" de değerli "sanatçı"nm köpeğinin rahatlığını sağlamaya yetmiyordu. Üstelik bu mühendisler gelir dağılımında üst dilimlere dahil ediliyordu. Ömürleri bir sonraki aybaşına nasıl kavuşacaklarının rutin ve umutsuz hesaplarıyla geçse de devlete bunca yıl hizmet etmişlerdi. Neyleydim. Vatan sağolsundu, devlet sağolsundu, jipli "sanatçı" sağolsundu, köpek sağolsundu...

Dişini sıkarsa asgari ücretli de "köpek rahatlatan" otomobili alacak bir birikim sağlayabilirdi. Kente daha uzak bir gecekonduya taşınarak kira giderini azaltabilirdi. Burada da belediye otobüsünden indikten sonra hayli yürüyordu, ama daha fazla yürüyebilirdi. Gerçi ilkokula giden oğlu ve özellikle daha birinci sınıftaki kızı için soğuk kış aylarında çok zor olacaktı, ama alıştırdı. Kendisi köydeyken kilometrelerce yolu, buz tutmuş derelerden geçerek, aşmamış mıydı

okula giderken. Bir de şu boğazdan artırabilselerdi. Boşuna "işten değil dıştan artar" dememişlerdi. Her ne kadar ağırlıkla köyden gelen bulgur, mercimek, nohut ve patatesle beslenseler de çay, şeker, yağ, ekmeğin giderlerini kısıpabilirlerdi. Belediye büfelerinde kuyruğa girerek aldıkları ucuz ekmeğin yerine, ıslatarak tazeleyip bulgur pilavını lokmaladıkları yufka ekmeğine ağırlık verebilirlerdi. Çocuklar da nedense hep fırın ekmeğini severdi. Olsun, alıştırlardı. Tıpkı et yememeye alıştırdıkları gibi. Şu televizyonlarda sucuk, salam, sosis reklamları olmasaydı, belki hiç hatırlamayacaklardı. Ah, bir de şu tatil köyü, otel vb. reklamları... Çocuklar denizi çok merak ederlerdi. Sonsuz ve derin mavilikleri tahayyüllerine sığdıramazlardı. Bir şairin onlara dair yazdığı, "Güzel günler göreceğiz çocuklar/ güneşli günler/ motorları maviliklere süreceğiz" dizelerinden habersizlerdi. Giysi, ayakkabı, ev eşyası vb. giderleri yüksek değildi. Mahalledeki akraba ve hemşehrilerin çocuklarının küçülen giysileri bu yükü epeyce hafifletiyordu. Bir de şu okul masrafları olmasaydı. Kız zaten okumayı söküncü okuldan alınacaktı. Oğlan ilkokulu bitirir bitirmez sanayide çıraklığa başlayarak aile bütçesine katkıda bulunmaktaydı. Şimdiden yazları çalışıyordu. Daha ötesi hayaldiydi. En çok hastalıklar korkuturdu asgari ücretli babalarını. Sigorta primlerinin ödenmediğini kızının son hastalandığında öğrenmişti. Ne de sık hastalanırlardı. Oysa iki gözlü kondunun sobalı odasında yatırırlardı onları. Bir ton kömürü sırtında taşıyormuştu yokuşlu patikalardan tırmanarak. Yine de sabaha karşı öperek yokladığında küçük ellerinin soğukluğunu duyumsar, kendine kahrederdi. Duymuştu, vitamin, mineral, protein eksikliği vb. gibi şeyler özellikle çocukların sağlıklı gelişimi için çok önemliydi. Acaba o yüzden mi televizyon reklamlarındaki çocuklara hiç benzemiyorlardı. Başka bir gezegendendiler sanki. Kavruk, solgun ve mahzundular. Gözlerinin yakamozları ışıldamıyordu...Dünyaya kırgın mıydılar, yoksa sezerler miydi makus kaderlerini... Uykularındaki iç çekişleri, sarsılmaları rüyalarının da kallesliğinden midir? Bu yüzden mi "süt mavisini çocuk gülüşleri" hüznünlü bir kaçağın içe akan çığıdır...

Resmi belgelerde kayıtlı asgari ücretlilerin sayısının 7 milyon olduğu belirtiliyordu. Toplam istihdamın 22 milyonu aştığı, bunun yansından fazlasının kayıt dışı olduğu ve bunların önemli bir kesimini asgari ücretlilerin oluşturduğu biliniyordu. Yani 10 milyondan fazla asgari ücretli, açlık sınırının 514 milyon, yoksulluk sınırının ise 1.5 milyar olduğu bir ülkede, 350 milyon lirayla yaşamak zorundaydı.

Asgari ücret devlet, işçi ve işverenlerin eşit sayıdaki temsilcilerinin "ortak iradesiyle" belirleniyordu. Emek ve sermayenin dışında devlete ayrı bir yer veriliyordu. Devlet emek ve sermayeden bağımsızdı. Peki gerçekte böyle miydi? Devlet toplumun genel ve ortak erinç ve gönencini gözetken tarafsız bir rol mü oynuyordu? Devletin kendi kurumlarının açlık sınırını olarak saptadığı 422 milyonun altında bir asgari ücret belirlemesi on milyondan fazla insanı açlığa mahkum etmesi anlamına gelmiyor muydu? Bunun uç örneği Nazi'lerin toplama kamplarıydı. Faşist devlet tutsakların en az (asgari) yiyeceklerle en fazla çalışmalarını sağlayacak bilimsel araştırmaları milyonlarca insan üzerinde uyguluyordu. Sonuçta bir deri bir kemik kalmış tutsakların öldürülmeleri için gereken zehirli gazdan, cesetlerinin yakılması için gerekli enerji ve işgücünden de tasarruf ediliyordu. Asgari ücret mantığı da en az ücretle en fazla üretimi esas alıyordu. Burjuva devletin hakkı teslim edilmeliydi. Faşist devlet tutsakları silah zonayla açlıktan ölüme mahkum etmişti. Oysa burjuva demokrasisinde böyle bir zorlama yoktu. İnsanlar asgari ücretle çalışmak zorunda değildiler. Özgürlük vardı, işsizliği seçebilir kendi iradeleriyle açlıktan ölebilirlerdi. Faşizm kapitalist devletin en hızlandırılmış biçimiydi. Oysa burjuva demokrasinin acelesi yoktu. Zulmü zamana yayarak görünmez, algılanamaz hale getirebilirdi. Ayrıca diğer hegemonya araçlarını kullanarak bu vahşeti kabullenilir, içselleştirilir, razı olunur demokrasi tabletleri olarak topluma yutturabilirdi. Burjuva demokrasisi faşizmden farklı olarak "ırkçı bir anlayışla" kendisini soykırımla sınırlamıyor, "çağdaş ve evrensel bir yaklaşımla", global ölçekte "sınıfkını" yapıyordu. Katliamı rafineydi, este-

tikti, "sivü"di, üstelik "sürdürülebilir"di.

O zaman bu devlet kimin devletiydi? Yoksa "devlet, egemen sınıfların ezilen sınıflar üzerindeki baskı ve zor aygıtıdır" diyen Karl Marks haklı mıydı? Baskı ve zor sadece yalın şiddeti anlatmıyordu. Faal nüfusun neredese yarısı devlet zoruyla yoksulluğa, açlığa, yoksunluğa ve çaresizliğe mahkum ediliyordu. Asgari ücret baskı ve zor aracıydı. Asgari ücret sadece bir rakamı ifade etmiyordu. Milyonlarca insanın çocuklarının ne kadar süt içebileceğini, şeker yiyebileceğini, hangi okullara gidebileceğini, hangi hastalıklarla cebelleşeceğini, hangi kuyruklarda yaşlanacağını, hangi umutlara kapılamayaçağını belirliyordu. Yaşamın emekçilere zehir edilmesiydi, "asgari yaşam"dı, yani sürünmekti asgari ücret. Emekçilerin çocukları iyi giyinmeyecek, sağlıklı beslenmeyecek, insani koşullarda barınmayacak, yeteneğince eğitim görmeyecek, sağlık hizmeti almayacak, kültür, sanat, dinlenme, eğlenme nedir bilmeyecek, velhasıl yaşamayacaktı. Milyonların kaderini Tanrı değil, asgari ücret ayetiyle, devlet belirleyecekti. İş kazaları ve meslek hastalıkları yüzünden her yıl binin üzerinde sigortalı işçi ölüyor, binlercesi sakat kalıyordu. Sigortasız, kayıt dışı çoğu asgari ücretli işçilerin ölümü bu fani dünyada bir rakam olarak bile anılmıyordu. Ne ki üretim ve karlılık devam edecekti. Önemli olan ekonominin ihtiyaçlarıydı. Bu devran bir emekçi kuşağını heder eder, yerine yenisini getirirdi. Emekçilerin çocuklarına bırakabildikleri miras bu lanetli yazgıydı. Resmi rakamlarda bile yüzde 10'a varan işsizler ordusunun bulunduğu bir ülkede asgari ücret zulmünün sürmesi olağan ve kaçınılmazdı.

Emekçilerin kaderlerine kalem kıranların çocuklarının en iyi koşullarda yaşamaları, yurt dışında eğitim görebilmeleri, köpek rahatlatan jipler alabilmeleri, şaşaalı sünnet ve evlilik törenlerinde milyardların, mücevherlerin ve altınların saçılabilmesi için, milyonlarca insanın asgari ücretle azar azar öldürülmesi bir zorunluluktu. Bu aynı zamanda ülkenin kalkınması ve "devletin bekası" anlamına gelirdi.

Asgari ücret salt 10 milyon insanı ilgilendiren bir düzenleme değildi. Aynı zamanda memurların, diğer işçilerin, tüm emeğiyle geçinenlerin maaş ve ücretlerinin aşağıya çekilmesi, sendikal mücadelenin geriletilmesi için de önemli bir araçtı. Her şeyden önce, toplumda bu kadar düşük ücretle çalışmak zorunda olan milyonlarca insanın bulunduğu düşüncesi diğer emekçilerin ücret yükseltme taleplerini baskılayıcı bir unsurdur. Siyasal iktidarlar işçi ve kamu emekçilerinin ücret taleplerini, yine kendilerinin belirlediği asgari ücrete işaret ederek topluma şikayet ediyorlardı. Ne ki diğer emekçiler, kendi yaşam standartlarının belirlenmesinde önemli bir rol oynadığını bilmelerine karşın, asgari ücret zulmüne karşı örgütlü ve etkili bir duruş göstermiyorlardı. Devlet asgari ücretlilere işsizleri, diğer emekçilere asgari ücretlileri işaret ederek, ölümü gösterip sıtmaya razı ediyordu. İşsizlere de mezarlıklara bakıp haline şükretmek kalıyordu.

İnsanlar sadece savaşlarda, 1 Mayıslarda, faili meçhul cinayetlerde, F-Tipi kırımlarında, Sivas yangınlarında, Maraş katliamlarında, işkencehanelerde öldürülmüyordu. Tüm emekçiler daha yaşarken ölü canlara dönüştürülüyordu. Yaşam emeğe haram ediliyordu. Bu açıkça sınıfsal bir katliamdı. Bu "sınıfkını"na karşı sadece kölelik koşullarının biraz daha iyileştirilmesine, prangaların azıcık gevşetilmesine yönelik ekonomik mücadele yeterli değildi. Çünkü prangaları istedikleri kadar sıkı mengene egemen sınıfların ellerindeydi: kadim ve kahhar devlet.

İşçi ve emekçi sınıfların kurtuluşu, egemen sınıfların elinde bir üretim aracı olmaktan çıkıp insanlık ve benliklerine kavuşmalarının tek yolu kapitalizmi tasfiye edecek, emeğin iktidarını kurmaya yönelen bir siyasi mücadeleye girişmesiydi. O zaman "mülksüzleştirilenler mülksüzleştirilir" ve bayram bizim sokağımıza da gelebilirdi... Ve o bayramda, devlet dersinde öldürülen çocuklara bütün "sınıf zarfsız kuşlar gönderirdi...